

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im.I J. Paderewskiego w Poznaniu ,Wydział Instrumentalny, pismo z dnia 19 stycznia 2018 roku, zlecenie podjęte na podstawie Ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65,poz.595 z późniejszymi zmianami)

Dotyczy:

Uchwały nr 41/II/2014/2015 Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im.I. J. Paderewskiego w Poznaniu z dnia 23 czerwca 2015 roku. w związku z wnioskiem Pana mgr Mateusza Wizjana z dnia 22.06.2015 roku. w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego na stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka i wyznaczenia promotora pracy doktorskiej

W świetle art.6 ust.1, 3 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65,poz.595 z późn. zm.) Rada Wydziału posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej – instrumentalistyka. Liczba uprawnionych do głosowania członków Rady wynosi 22 osoby. W głosowaniu udział wzięło 13 uprawnionych członków Rady. W głosowaniu nad wszczęciem przewodu oddano 13 głosów ważnych: 11 za wszczęciem przewodu doktorskiego, 1 głos wstrzymujący i 1 głos przeciwny. Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały zostało zachowane.

Do nadesłanego mi przez Dziekana Rady Wydziału pisma z dnia 19 stycznia 2018 roku , informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mnie na recenzenta pracy doktorskiej Pana mgr Mateusza Wizjana pod tytułem „Brzmieniowość neoklasycznej sonaty fortepianowej na przykładzie II Sonaty Igora Strawińskiego, II Sonaty h-moll op.61 Dymitra Szostakowicza i II Sonaty Grażyny Bacewicz”została dołączona następująca dokumentacja:

-uchwała Rady Wydziału nr 41/II/2014/2015 w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego Pana mgr Mateusza Wizjana.

-uchwała nr 42/II/2014/2015 o wyznaczeniu recenzentów.

Podstawowe dane o Kandydacie :

Pan mgr Mateusz Wizjan urodził się [REDAKTOWANE] roku w Szczecinie. Naukę gry na fortepianie rozpoczął w wieku 6 lat. W roku 2002 ukończył Ogólnokształcącą Szkołę Muzyczną I stopnia w Szczecinie w klasie fortepianu mgr Anny Gajewskiej a w roku 2008 Ogólnokształcącą Szkołę Muzyczną II stopnia w klasie fortepianu mgr Pawła Gorczyńskiego. W tymże roku rozpoczął studia pianistyczne w Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu w klasie fortepianu prof. dr hab. Anny Organiszczak. Dyplom licencjacki uzyskał w roku 2011, a magisterski w 2013. Oba z wyróżnieniem. Od roku 2011 pracuje w Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia im. Witolda Lutosławskiego w Nowym Tomyślu, a od roku 2014 w Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu na Wydziale Kompozycji, Dyrygentury, Teorii Muzyki i Rytmiki. Ma w swoim dorobku nagrody na konkursach muzycznych we Włoszech, a także brał udział w wielu kursach muzycznych. Koncertował w Polsce i we Włoszech. Obecnie jest studentem drugiego roku niestacjonarnych studiów doktoranckich w Akademii Muzycznej w Poznaniu, pod opieką artystyczną prof. dr hab. Anny Organiszczak.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pana mgr Mateusza Wizjana pt. "Brzmieniowość neoklasycznej sonaty fortepianowej na przykładzie II Sonaty Igora Strawińskiego, II Sonaty h-moll op.61 Dymitra Szostakowicza i II Sonaty Grażyny Bacewicz" składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie CD oraz opisu tego dzieła stanowiących łącznie pracę pod w/w tytułem.

Dzieło artystyczne to nagranie następujących utworów:: II-giej Sonaty Igora Strawińskiego, II-giej Sonaty h-moll op.61 Dymitra Szostakowicza oraz II-giej Sonaty Grażyny Bacewicz.

Doktorant podjął się ciekawego, ale i trudnego zadania przedstawienia trzech neoklasycznych sonat wielkich mistrzów tego nurtu jako trzech różnych obrazów dźwiękowych. Samo wykonanie tych utworów wymaga od wykonawcy oprócz nienagannego warsztatu pianistycznego dużej wrażliwości muzycznej, a także, a może przede wszystkim dojrzałości emocjonalnej. II Sonata Igora Strawińskiego to perełka w jego twórczości. W części pierwszej wymaga od wykonawcy perfekcji artykulacyjnej w mało zróżnicowanej dynamice od mezzopiano do mezzoforte. Duże znaczenie ma tutaj także technika dająca wrażenie lekkości i przejrzystości jak w sonatach Józefa Haydna czy Wolfganga Amadeusza Mozarta. Doktorant bardzo dobrze poradził sobie z tymi problemami. W części drugiej wrażenie robi bardzo piękne prowadzenie melodii na tle artykulacji staccato lewej ręki. Ładny dźwięk i perliskość ornamentów. Duża precyzja motywów trzydziestodwójkowych, chociaż czasem na ich tle linia melodyczna jest trochę za mało słyszalna. Część trzecia to popis precyzji artykulacyjnej pianisty. Tylko na samym początku krótkie pedały zmieniają odrobinę lekkość non legata. Całość zagrana z werwą i temperamentem. Dobrze budowane napięcia, i dokładna dynamika. Cała koncepcja utworu przemyślana i zrealizowana tak jak w jego opisie w dalszej części pracy.

Drugi utwór dzieła artystycznego to II Sonata h-moll op.61 Dymitra Szostakowicza. Część pierwsza rozpoczęta z lekkością i precyzją prowadzenia lewej ręki w kontraście do figuracji prawej. Następujące potem "Piu mosso" ze zmienioną, artykulacją i gatunkiem dźwięku uwypukla trochę militarny charakter tego fragmentu. "L'istesso tempo" imponuje plastycznym dialogiem między rękami. W całej części doktorant używa różnych gatunków dźwięku od ostrego dźwięcznego do miękkiego i łagodnego. Część druga refleksyjna, jakby wyciszona jest realizowana przez doktoranta z absolutną precyzją dynamiczną i agogiczną. Duże znaczenie ma tutaj także dokładna pedalizacja. W części trzeciej doktorant w ciekawy sposób interpretuje jej wariacyjny charakter zarówno w warstwie dźwiękowej jak i agogicznej i dynamicznej. Jedynie fragment „Con moto” słyszałbym trochę szybciej. Bardzo mi się podoba „Adagio” z jego konsekwentnie budowaną kulminacją, a także prowadzenie narracji do końca utworu. Widać jak dokładnie doktorant przygotował się do nagrania. Ostatni utwór recitalu to II Sonata Grażyny Bacewicz. Wykonanie doktoranta daje słuchaczowi wiele satysfakcji. Podchodzi on do utworu z dużą swobodą wynikającą z posiadania świetnej techniki. Pozwala mu ona na realizację wszystkich zamierzeń kompozytorki. II Sonata Grażyny Bacewicz została nagrana zaledwie przez kilku pianistów, a nagranie Krystiana Zimmermanna należy już do legendarnych. Doktorant podszedł do nagrania bez jakichkolwiek kompleksów i zrealizował je w konsekwentny sposób korzystając z własnej bardzo bogatej analizy utworu. W części pierwszej pianista imponuje bardzo precyzyzną realizacją napięć związanych z agogiką. Dynamika tak bogato zapisana przez kompozytorkę jest perfekcyjna. W części drugiej gatunek dźwięku wprowadza mimo atonalności trochę romantyczny nastrój. Na uwagę zasługuje również plastyczne prowadzenie głosów we fragmencie imitacyjnym i związana z tym kulminacja. Część trzecia to popis techniki i temperamentu doktoranta. Uwydatnia on jej potoczny przebieg. Z łatwością odnajdujemy również wpleciony w ta część rytm oberka wykonany z typowo polskim charakterem. Cała sonata jest wykonana z polotem i artystycznym zacięciem. i zwiędza bardzo udany recital.

OCENA CZĘŚCI OPISOWEJ

Część opisowa pracy Pana mgr Mateusza Wizjana składa się z następujących rozdziałów:

- Wstęp
- Rozdział I O brzmieniowości w muzyce
- Rozdział II-Analiza II Sonaty na fortepian Igora Strawieńskiego
- Rozdział III-Analiza II Sonaty h-moll op.61 Dymitra Szostakowicza
- Rozdział IV- Analiza II Sonaty fortepianowej Grażyny Bacewicz
- Podsumowanie

Bibliografia

W krótkim wstępie autor przybliży czytelnikowi tło na którym powstawały kompozycje neoklasyczne. Porównuje omawiane sonaty i udowadnia czym się od siebie różnią. Opisując brzmieniowość tych utworów przyporządkowuje sonatę Strawińskiego brzmieniowości barokowej, sonatę Szostakowicza brzmieniowości symfonicznej, a sonatę Bacewiczówny brzmieniowości romantycznej. Jak sam zaznacza jest to odważna, a moim zdaniem ciekawa teza.

- Rozdział II, to szczegółowa analiza II Sonaty Igora Strawińskiego. Poznajemy krótki życiorys kompozytora, jego edukację i drogę twórczą. Zdaniem autora pracy II Sonata powstała w okresie zainteresowania kompozytora sonatami klasycznymi, szczególnie Ludwiga van Beethovena. Strawiński- sam świetny pianista- wrócił do grania tych utworów. Dowiadujemy się również o wielu ciekawych faktach z życia kompozytora poprzedzających powstanie utworu. Analiza stylistyczno-formalna prowadzi doktoranta do skojarzeń z dziełami barokowymi i przywołuje on tutaj utwory Jana Sebastiana Bacha i jego syna Filipa Emanuela. To ciekawy wniosek. Całość niezwykle drobiazgowej analizy opatrzona jest trafnie dobranymi przykładami nutowymi. Następujące potem omówienie elementów brzmieniowości z podziałem na metrykę, melodykę, harmonikę, dynamikę i artykulację, agogikę i fakturę dopełniają opisu tego utworu.

Rozdział III to analiza II Sonaty h-moll op.61 Dymitra Szostakowicza. Doktorant wychodzi od sytuacji politycznej w ówczesnym Związku Radzieckim, która dotyczyła także twórców i artystów. Terror komunistyczny wymusił powstawanie dzieł będących w zgodzie z proletariackim rozumieniem kultury / jeśli ono w ogóle istniało/. Szostakowicz w zaistniałej sytuacji znalazł swój własny i niepowtarzalny język muzyczny uznany na całym świecie. Autor przybliży nam okoliczności powstania utworu skomponowanego w Kujbyszewie po ewakuacji rodziny Szostakowicza z Leningradu w 1942 roku. II Sonata to jeden z najwybitniejszych utworów Szostakowicza. Przechodząc do analizy doktorant cytuje bardzo ciekawą opinię jednego z największych znawców twórczości kompozytora, prof. Krzysztofa Meyera, który porównuje pierwszą część do dramatyki niektórych symfonii, drugą stylistyki neoklasycznej o wyraźnie chłodnej ekspresji, a trzecią do lirycznie rozbudowanej Chaconny. Kontynuując tę myśl doktorant rozwija dogłębną analizę utworu bogato ilustrowaną przykładami muzycznymi, a następnie opisując wszystkie elementy brzmieniowości jak w poprzednim rozdziale.

- W rozdziale IV mamy analizę ostatniej części dzieła artystycznego czyli II Sonaty Grażyny Bacewicz. Doktorant przybliży nam krótki życiorys kompozytorki i jej drogę rozwoju artystycznego, a także opis twórczości. Grażyna Bacewicz tworzyła w tym samym okresie co Dymitr Szostakowicz, a socrealizm w Polsce miał podobne oblicze jak w Związku Radzieckim. Kompozytorzy, którzy nie godzili się z systemem kontroli twórczości artystycznej opuszczali Polskę. Tak zrobił Andrzej Panufnik. II Sonata Grażyny Bacewicz skomponowana w 1953 w ostatnim okresie czasów stalinowskich to utwór wybitny. w literaturze światowej tego gatunku. Porównywany jest często do ostatnich sonat Sergiusza Prokofiewa. Analizę dzieła doktorant zaczyna od ciekawego porównania początku utworu do początku pierwszej części Sonaty b-moll Fryderyka Chopina, a początek II części do Marsza Żałobnego z tej samej sonaty Chopina. Ilustruje to

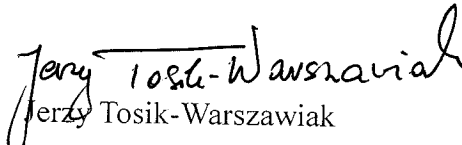
przykładami nutowymi. Pewnie nie wszyscy się z tym zgodzą, ale to ciekawe przemyślenia. Następnie doktorant przechodzi do kolejnej bardzo szczegółowej analizy zakończonej wnioskami dla ewentualnych wykonawców.

Cała część opisowa pracy jest bardzo rzetelną analizą wykonanych utworów popartą dużą wiedzą autora i własnymi ciekawymi wnioskami.

KONKLUZJA

Reasumując, praca doktorska Pana mgr Mateusza Wizjana pod tytułem „Brzmieniowość neoklasycznej sonaty fortepianowej na przykładzie II Sonaty na fortepian Igora Strawieńskiego, II Sonaty fortepianowej h-moll op.61 Dymitra Szostakowicza, II Sonaty fortepianowej Grażyny Bacewicz jest ciekawym i oryginalnym ujęciem tematu. Dzieło artystyczne jest na wysokim poziomie. Doktorant wykazał się dużą wrażliwością i wyobraźnią muzyczną, a także dojrzałością emocjonalną. W sposób świadomy zrealizował założenia, które opisał w części teoretycznej niniejszej pracy. Analiza utworów opisana przez doktoranta, choć subiektywna, jest wartością samą w sobie. Może być ona wykorzystana przez studentów i pianistów chcących się zmierzyć z tymi utworami. Praca napisana dobrym językiem. Widać swobodę wypowiedzi doktoranta. Bogata, złożona z 74 pozycji bibliografia została dobrze wykorzystana. Doktorant wykazał się wysokim poziomem artystycznym i dużą wiedzą teoretyczną. Tym samym rozwiązał zagadnienie artystyczne i spełnił wymagania art.13 ust.1 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku.

Pracę doktorską Pana mgr Mateusza Wizjana przyjmuję.

Jerzy Tosik-Warszawiak